

Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik
Kansliråd

Remissvar
2024 03 20
S2023/03032

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sof@regeringskansliet.se

Svenska Vårds yttrande avseende

SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård

Svenska Vård är en ideell och politiskt obunden branschorganisation för fristående utförare inom vård, omsorg och behandling. Vi verkar för en bransch med konkurrensneutrala villkor där kompetens, kvalitet och valfrihet alltid sätts främst. Vi är övertygade om att en viktig nyckel för att utveckla välfärdssektorn är att stimulera entreprenörskap, kvalitetsutveckling och innovation inom våra medlemmars olika verksamhetsområden. Det ska alltid vara den enskilde vård- och omsorgstagarens bästa som står i fokus för de verksamheter som våra medlemmar driver.

Av denna anledning ställer sig Svenska Vård positiva till utredningens förslag om en bestämmelse i SoL om att socialnämndens ansvar för att barn och unga i samhällsvård får god vård innefattar:

- att vården utförs med omtanke under gynnsamma uppväxtförhållanden,
- att ge barnet eller den unge råd, stöd och hjälp utöver det som ges genom placeringen,
- att också så långt möjligt tillgodose barnets eller den unges behov av stöd i kontakt och umgänge med föräldrar, syskon och andra närstående,
- att verka för att barnet eller den unge får utbildning och ansvara för att de ges det stöd till utbildning som de behöver, och
- att verka för att barnet eller den unge får den hälso- och sjukvård samt tandvård som de behöver.

Svenska Vård ser ett stort behov av att insatser inom samhällsvården behöver gå från delar till helhet men för att uppnå en helhet behöver samtliga inblandade aktörer känna sig inkluderade, sedda och bekräftade. När utredningen i flera fall bortsett från att inkludera dagens stora andel uppdragstagare, privata utförare, så uppstår en tydlig bild av att det offentliga huvudmannaskapet har svårt att införliva samverkansflöden med de privata aktörernas bidragande kompetens till en personcentrerad omsorg.

Tyvärr upplevs Kontrollbehovet och misstron mot privata aktörers kapacitet som större än tilliten till konkurrensneutrala villkor där kompetens, kvalitet och valfrihet skapar de bästa förutsättningarna för en personcentrerad vårdkedja. Det är viktigt att skapa kontinuitet och tät uppföljning av insatserna. Då socialnämndernas organisationsstrukturer och krav på

effektivitet i vissa avseende är kontraproduktivt gentemot utredningens ambition att utgå från barnens behov uppstår tidsbrist och brist på tillgänglighet när barn och unga behöver stöd. Förslagen om uppföljning av vården där barnet eller den unge ska erbjudas enskilda samtal minst en gång var sjätte månad och kontakt minst en gång i månaden under det första året kommer kräva en stor insats av landets socialtjänster som vi i dagsläget anser inte har en sådan organisatorisk förmåga avseende tid och resurs.

Avsaknad av analys kring upphandlingsförfarandet

Svenska Vård saknar att utredningen inte analyserat och problematiserat kring upphandlingsförfarandet vid placering inom både familjehemsvård och LVU placeringar. Då ett av de mest avgörande stegen i processen för placering av barn enligt LVU är upphandlingsfasen, där rätt val av vårdgivare och placering sker. Det är här som behovet av goda upphandlingsrutiner blir särskilt viktigt för att minimera risken för sammanbrott i placeringarna och säkerställa en stabil och trygg vårdmiljö för de barn och ungdomar som berörs.

För det första är en välstrukturerad och transparent upphandlingsprocess avgörande för att säkerställa att endast kvalificerade och lämpliga vårdgivare väljs ut. Genom att tillämpa tydliga kriterier och bedömningsmetoder kan man säkerställa att endast de vårdgivare som har den nödvändiga kompetensen och resurserna får möjlighet att ta hand om barnen och ungdomarna på bästa möjliga sätt. Svenska Vård förordar att framtagna branschstandard för HVB skulle utgöra en god riktlinje för att tydliggöra kvalitetskriterier.

Dessutom kan en noggrant planerad och utförd upphandlingsprocess bidra till att identifiera och förebygga potentiella risker och brister hos vårdgivarna i förväg. Genom att genomföra en grundlig utvärdering av leverantörernas kapacitet, erfarenhet och tidigare resultat kan man minska risken för oönskade överraskningar eller misslyckanden i placeringarna senare. En sådan arbetsordning skulle också ligga i linje med den nya socialtjänstlagens proaktiva ambitionsnivå.

Vidare kan goda upphandlingsrutiner även främja en sund konkurrens och mångfald bland vårdgivarna, vilket leder till en högre kvalitet och variation i de tillgängliga vårdalternativen. Genom att ge fler vårdgivare möjlighet att delta i upphandlingsprocessen ökar man också chansen att hitta den bästa möjliga matchningen mellan barnets eller ungdomens behov och den tillhandahållna vården.

Slutligen kan en välorganiserad och effektiv upphandlingsprocess bidra till att bygga upp och upprätthålla en förtroendefull och hållbar relation mellan de offentliga myndigheterna och de privata vårdgivarna. Genom att tydligt kommunicera förväntningar, krav och förutsättningar från början kan man skapa en trygg och öppen arbetsmiljö där samarbete och dialog kan blomstra, vilket i sin tur kan bidra till att minimera risken för konflikter och sammanbrott i placeringarna.

Svenska Vårds synpunkter på förslag kring familjehem

Svenska Vård har noggrant granskat förslagen för att stärka och utveckla familjehemsvården, särskilt med fokus på hur det påverkar de mindre konsulentstödda familjehemsföretagen

inom Svenska Vård. Vårt synsätt bygger på att vi ser den konsulentstödda familjehemsvården som en oumbärlig del av det sociala stödet för barn och unga i samhället.

Nedan följer våra synpunkter kring de presenterade förslagen:

Stärkande åtgärder för familjehemsvården:

Vi noterar och välkomnar de omfattande förslagen för att stärka familjehemsvården och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan olika aktörer. Samtidigt är det viktigt att beakta att privata konsulentstödda familjehem fortfarande har en plats i det bredare ekosystemet av vårdgivare. Vi är övertygade om att en kombination av kommunal och privat verksamhet kan bidra till en mångsidig och effektiv omsorg.

Nationellt stöd och styrning:

Vi stöder tanken på ett nationellt ansvar för att stödja kommunernas rekrytering av familjehem och ser fram emot konkreta åtgärdsförslag för att genomföra detta. Dessutom välkomnar vi initiativet att utarbeta nationella riktlinjer för utredning av familjehem, vilket kan bidra till en enhetlig och hög kvalitet i rekryteringsprocessen.

Tillstånd för familjehem:

Vi stöder införandet av tillståndsplikt för familjehem och betonar vikten av att undvika dubbelutredningar. För att säkerställa kvaliteten i rekryteringsprocessen är det avgörande att familjer som inte godkänts inte kan verka för andra uppdragsgivare. Samtidigt måste vi vara medvetna om risken att en ökad formalisering kan leda till institutionalisering av familjehemsvården, vilket kan underminera dess unika värde.

Förbättring av handläggningstider:

Vi stöder förslaget om en maximal utredningstid på sex månader, men betonar att detta kräver ökad kapacitet inom socialtjänsten. Privata aktörer kan spela en viktig roll för att komplettera denna kapacitet och minska handläggningstiderna.

Jourhem och dess roll:

Vi instämmer i betydelsen av jourhem som en akut och tillfällig lösning för barn och unga i nöd. Samtidigt är det viktigt att se till att barnen inte fastnar i jourhemsplaceringar på grund av brist på efterföljande planer. Vi uppmanar till en effektivare vårdkedja för att säkerställa att barnen får den vård de behöver utan onödiga fördröjningar.

Sammanfattningsvis stöder vi initiativen för att stärka kvaliteten i familjehemsvården och är övertygade om att en kombination av offentlig och privat verksamhet kan bidra till en effektiv och mångsidig omsorg. Vi ser fram emot att fortsätta samarbeta för att säkerställa en trygg och stabil miljö för barn och unga i behov av familjehemsvård. Dock är vi kritiska till de förslag som

Svenska Vårds synpunkter kring förslag kring HVB

I diskussionen kring utvecklingen av barn- och ungdomsvården inom HVB och familjehemsvård, finns flera centrala aspekter som behöver beaktas för att säkerställa en effektiv och högkvalitativ vårdmiljö för de barn och ungdomar som behöver stöd. En av

dessas aspekter är det varierande landskapet av aktörer, inklusive offentliga och privata företag, som besitter unik kompetens och erfarenhet inom området. Att dra nytta av denna mångfald kan bidra till att skapa en mer anpassad och heltäckande vårdstruktur.

För att säkerställa en enhetlig och hög standard inom HVB och familjehemsvård, är det viktigt att tydliga lagrum och förhållanden mellan olika regelverk klargörs. En klar struktur underlättar inte bara för aktörerna inom sektorn, utan kan även minska risken för arbetsmiljörelaterade utmaningar och främja en trygg och stabil arbetsmiljö för personalen.

Genom att använda framtagna HVB-standard (SS 41000:2018) som en gemensam utgångspunkt i upphandlingar kan vi säkerställa att verksamheternas kvalitet och innehåll håller en hög standard, oavsett aktör. Därmed blir det verksamheternas kvalitet och innehåll som blir huvudfokus i konkurrensen mellan olika huvudmän. Detta främjar en jämn och enhetlig vårdnivå för barn och unga i behov av stöd och vård

Fördelarna med att arbeta med standard inom HVB är många. Genom att följa etablerade standarder och riktlinjer kan man säkerställa en enhetlig och hög kvalitet i vården och omsorgen om barn och ungdomar. Det kan också underlätta samarbete och kunskapsutbyte mellan olika aktörer samt öka förtroendet från samhället och vårdtagarna. Standarder kan även bidra till att öka effektiviteten och minska risken för missförstånd eller felaktigheter i vården.

Sammanfattningsvis är det avgörande att utveckla arbetet med barn- och ungdomsvård inom HVB och familjehemsvård med insikten att den gemensamma ambitionen hos både offentliga och privata aktörer, som arbetar med samhällsvård, är att säkerställa en trygg och stabil vårdmiljö för alla berörda parter. Alla förslag som utgår från att marginalisera och försvåra för samverkan och samarbete mellan offentliga aktörer och privata utförare riskerar att försämra möjligheten för den sociala sektorn att stötta barn och ungdomar att få goda förutsättningar att möta vuxna som tillsammans gör allt de kan för att de ska få uppleva en trygg och säker uppväxt.

Maria Nilsson
Ordförande Svenska Vård

Mattias Andersson
Förbundsdirektör Svenska Vård